

3. Кавун С. В. Информационная безопасность в бизнесе. Научное издание. – Харків: Изд. ХНЭУ, 2007. – 408 с.

4. Кавун С. В. Анализ экономической безопасности предприятий (г. Харькова и Харьковской области) // Економіка розвитку. – 2009. – № 1(49). – С. 72-75.

5. Кавун С. В. Методи оцінки ефективності системи економічної безпеки підприємницької діяльності // Вісник Львівського університету ім. І.

Франка. Сер.: Економічна. – 2008. – Вип. 40. – С. 287-290.

6. Kavun S.V. The uncertainly-plural model for the estimation of enterprise economic safety level // 7th biennial International Criminal Justice Conference (7; 2008; Ljubljana) Social control in contemporary society – practice and research: policing in Central and Eastern Europe: conference proceedings / the 7th biennial International Criminal Justice Conference, Ljubljana, September 2008. – Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security, 2008. – PP.53-54.

Аннотация. Проведен анализ экономической безопасности на примере западных стран, получены и проанализированы аналитические данные различных показателей экономической безопасности, построены диаграммы и графики, способствующие детальной оценке современного состояния проблемы экономической безопасности, показана возможность выполнения прогнозирования динамики изменения показателей экономической безопасности.

Ключевые слова: экономическая безопасность, анализ, показатель, макроуровень.

Summary. The analysis of economic safety on an example of the western countries is carried out, analytical data of various indexes of economic safety are received and parsed, diagrammes and the graphics promoting a detailed estimation of a state of the art of a problem of economic safety are constructed, possibility of execution of forecasting of dynamics of a modification of indexes of economic safety is shown.

Keywords: economic safety, the analysis, an index, macrolevel.

Рецензент д.э.н., профессор ХНЭУ Лепейко Т.И.

Эксперт редакционной коллегии к.э.н., доцент УкрГАЗТ Плетникова И.Л.

УДК 657.36

СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЗАПОРУКА ЙОГО ЕФЕКТИВНОГО ТА СТАБІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

Ареф'єв В. О., аспірант (Європейський університет, м. Київ)

У статті розглядається необхідність розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства, визначено особливості стратегічного управління.

Ключові слова: стратегія підприємства, стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства, стратегічне управління.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання особливої актуальності набуває проблема забезпечення фінансової безпеки підприємства. У зв'язку з постійними змінами зовнішнього та внутрішнього середовища суб'єкта господарювання, високим рівнем загроз та фінансових ризиків, що ускладнюють ефективність

його функціонування, виникає нагальна необхідність розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Аналіз розробки проблеми. Питанням розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства присвячені роботи таких вчених: К. С. Горячевой, Г. О. Партина, А. О.

Семенця, Г. А. Семенова, О. І. Судакової, О. М. Тридіда та ін. Проте у даній предметній області існує ще багато невизначених питань, які потребують подальшого дослідження.

Постановка завдання. Метою даної роботи є аналіз особливостей розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу. Процес успішного функціонування і економічного розвитку вітчизняних підприємств багато в чому залежить від ступеня забезпечення їх фінансової безпеки. Об'єднуючим механізмом цілей, можливостей (потенціалу) та умов (зовнішнього

середовища) є стратегія підприємства що є стратегічною ціллю підприємства. Призначенням стратегії є створення надійних переваг суб'єкта господарювання над конкурентами. Вона, базуючись на цілях бізнесу, визначає засоби, за допомогою яких підприємство може перетворити свої стратегічні наміри на ринкові переваги, взаємодіючи з факторами зовнішнього впливу [5].

Існують різні підходи до визначення поняття «стратегія підприємства». Найбільш відомі дефініції наукового обігу наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення поняття «стратегія підприємства»

Автор	Характеристика поняття
А. Чандлер	Визначення основних довгострокових цілей і завдань підприємства, прийняття курсу дій і розподіл ресурсів, необхідних для виконання поставлених цілей [6; с. 165].
У. Кинг, Д. Клиланд	Ідеї й підходи, за допомогою яких оцінюють і враховують у поточних рішеннях майбутній вплив змін [5].
У. Глюк	Єдиний організаційний план, який дає змогу сподіватися на досягнення визначених менеджментом довгострокових цілей [5].
Дж. Б. Куїнн	План, що інтегрує основні організаційні цілі, політику та дії, які можна об'єднувати в єдине ціле [5].
К. Барроу	Узагальнена модель дій, необхідних для досягнення поставлених цілей шляхом координації та розподілу ресурсів компанії [5].

Узагальнивши наведені визначення терміну «стратегія», можна зробити висновок, що стратегія – це довгострокова програма діяльності підприємства, яка постійно піддається контролю, оцінюється та коригується в процесі її реалізації. Більшість авторів характеризують стратегію як план управління підприємством у цілому; призначення цього плану – досягти довгострокових цілей підприємства [5].

Підприємство повинно мати добре обгрунтовану стратегію дій, але бути готовим адаптуватися до обставин, які можуть виникнути в майбутньому.

Стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства передбачає визначення мети і завдань, напрямів їх вирішення, а також форм і методів застосування відповідних сил і засобів, можливість їх перегрупування, створення необхідних резервів для нейтралізації та локалізації можливих загроз [3; с. 451]. Розробка стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства ґрунтується на ряді принципів, до яких відносять: взаємозв'язок елементів системи; багатоваріантність напрямів розвитку; комплексність розроблення стратегії.

Стратегія є основою для розробки стратегічних планів і програм, які є системною характеристикою напрямків розвитку підприємства [4; с. 194]. При розробці стратегії підприємства необхідно дотримуватися ряду вимог [5], які наведено на рис.1.

Стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства розробляється на довгострокову перспективу, однак суб'єкт господарювання у процесі діяльності готує також поточні плани захисту інтересів – тактичні заходи.

Тактика фінансової безпеки – найбільш рухлива частина політики фінансової безпеки, яка змінюється залежно від дії внутрішніх і зовнішніх загроз, зміни пріоритетності інтересів підприємства тощо. Складність та мінливість діяльності підприємства вимагає застосування різноманітних тактичних заходів щодо забезпечення фінансової безпеки [3; с. 453].

Стратегія забезпечення фінансової безпеки має ґрунтуватися на об'єктивних закономірностях розвитку фінансових відносин, визначати мету і завдання всієї системи забезпечення фінансової безпеки, орієнтуватися на розробку і послідовне здійснення заходів щодо закріплення і розвитку позитивних процесів і подолання негативних тенденцій у сфері діяльності підприємства. При цьому мають бути визначені найближчі і перспективні цілі даної стратегії та механізми їх реалізації [5].

Стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства базується на стратегічному управлінні, яке повинне включати ряд елементів: стратегічному аналізу, стратегічному плануванні, контролінгу, бюджетуванні, аудиту [1; с. 9].

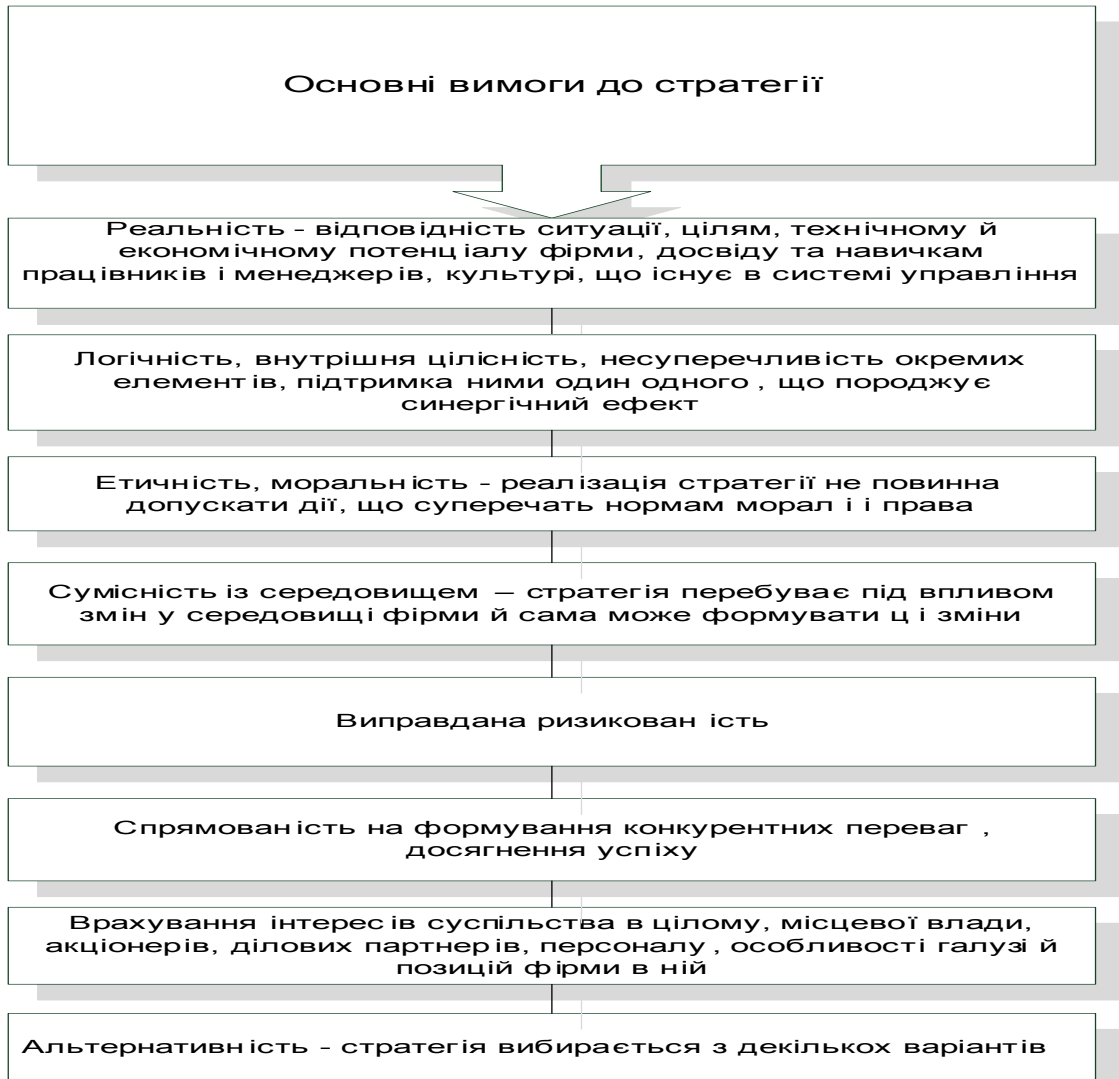

Рисунок 1 - Основні вимоги до стратегії

Використання стратегічного аналізу доцільно у процесі здійснення управління фінансовою безпекою підприємства. Для здійснення стратегічного аналізу стану фінансової безпеки підприємства використовують методи: SWOT – аналіз, PEST – аналіз, SNW – аналіз, метод розробки сценаріїв розвитку подій.

Результатом стратегічного планування є стратегічний план (стратегія) забезпечення фінансової безпеки підприємства. Така стратегія повинна відповідати як фінансові стратегії, так і загальній стратегії підприємства, відповідати їхнім цілям та завданням [1; с. 10].

Стратегічний план є інструментом реалізації стратегії підприємства. Він повинен бути:

- 1) інструментом встановлення, документального оформлення й впровадження в поточну діяльність набору стратегії підприємства;
- 2) відповідним за строками і витратами;
- 3) гнучким, тобто реагуючим на зміни в зовнішньому і внутрішньому середовищі;
- 4) чітким, ясним, легким для сприйняття;

5) здійсненним [4; с. 195].

Стратегію забезпечення фінансової безпеки підприємства слід розглядати як модель, яка необхідна для досягнення певних цілей у рамках корпоративної і фінансової стратегії шляхом координації, розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства з метою забезпечення належного рівня фінансової безпеки підприємства. У складі стратегії задаються складова (частка) корпоративної місії і цілі підприємства, що стосуються фінансової безпеки, результати аналізу внутрішнього і зовнішнього фінансового середовища, якісні і кількісні параметри використання фінансових ресурсів, які задовольняють вимогам забезпечення належного рівня фінансової безпеки, відповідальні за реалізацію намічених заходів, обсяг і джерела фінансових ресурсів (бюджет), потрібних для забезпечення фінансової безпеки підприємства.

В основі застосування контролінгу до процесу забезпечення фінансової безпеки підприємства лежить концепція системного

посидання функцій контролю, планування, зворотного зв'язку та інформаційної забезпечення. Контролінг фінансової безпеки підприємства – це самоорганізована система, яка забезпечує інтеграцію, організацію і координацію всіх фаз управління фінансовою безпекою підприємства.

Бюджетуванням у фінансовій безпеці підприємства виступає управлінська технологія, яка передбачає розробку бюджетів в цілому по підприємству і окремих структурних одиницях, і застосування котрої забезпечуватиме належний рівень фінансової безпеки підприємства. Результатом бюджетування забезпечення фінансової безпеки є фінансовий план (бюджет), в якому визначено необхідний для реалізації намічених заходів (управлінських рішень) щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства обсяг фінансових ресурсів, а також джерела їх надходження. Слід розробляти в межах стратегічного плану забезпечення фінансової безпеки підприємства два види бюджету: 1-й – на поточний рік (виділяється у складі стратегічного бюджету), 2-й – сам стратегічний бюджет на весь період дії стратегічного плану, який носить прогнозний характер. Процес підготовки бюджету забезпечення фінансової безпеки включає чотири етапи: складання бюджету планового періоду; виконання бюджету в цілому по підприємству і окремих структурних одиницях; контроль виконання бюджету з використанням моніторингу.

Аудит фінансової безпеки підприємства – це комплексна, систематична, незалежна і періодична перевірка стану зовнішнього і внутрішнього фінансового середовища, правильності визначення і реалізації фінансових інтересів, цілей, стратегії забезпечення фінансової безпеки по підприємству в цілому і по її окремих функціональних складових. Метою аудиту фінансової безпеки підприємства є правильність і своєчасність визначення загроз фінансовій безпеці, існуючих ризиків здійснення фінансової діяльності, чинників, що призвели до певного стану фінансової безпеки, можливостей підприємства щодо утримання фінансової безпеки на належному рівні, а також розроблення заходів щодо

забезпечення фінансової безпеки підприємства [1; с. 10-11].

Висновки. Отже, розробка стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства – складний, багатогранний процес, який потребує комплексного вивчення. Формувати дану стратегію потрібно на засадах використання даних оцінювання власних можливостей, відповідності досліджуваної стратегії загальному сценарію розвитку підприємства, реалізації стратегічних фінансових інтересів підприємства та захисту від загроз негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 [Електронний ресурс] / К. С. Горячева; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К., 2006. – 16 с. – укр.
2. Кракос Ю. Б. Управління фінансовою безпекою підприємств / Ю. Б. Кракос, Р. О. Розгон // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – № 1(1). – 2008. – С. 86-97. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Мунтян В. І. Економічна безпека України: Монографія / В. І. Мунтян. – К.: КВІЦ, 1999. – 567 с.
4. Семенець А. О. Розвиток стратегічного фінансового планування в сучасних умовах / А. О. Семенець // Економічний простір. – № 12(1). – 2008. – С. 193-198. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
5. Семенов Г. А. Стратегія розвитку підприємства в сучасних умовах на прикладі КП «НБК «Іскра» (м. Запоріжжя) / Г. А. Семенов, Ю. М. Богдан. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
6. Шталь Т. В. Дослідження становлення теорії стратегії / Т. В. Шталь // Вісник Донецького Національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – № 3 (39). – 2008. – С. 163-169.

Анотація. В статті розглядається необхідність розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства, визначення особливостей стратегічного управління.

Ключевые слова: стратегія підприємства, стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства, стратегічне управління.

Summary. The article considers the necessity of development of financial security strategy, and the features of strategic management are defined.

Keywords: strategy of enterprise, financial security strategy, strategic management.

*Рецензент д.е.н., професор ХНЕУ Лепейко Т.І.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*